

Total No. of Questions : 10]

PE2059

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

[6561]-119

LL.B. - III

(Third Year of Three Year Law Course)

LC 0901 : CIVIL PROCEDURE CODE

(2017 Pattern) (Semester - V)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *From Part A, answer any three questions. Each question carries 15 marks.*
- 2) *From Part B, answer any two questions. Each question carries 10 marks.*
- 3) *Answer Question No. 10 as directed, Question 10 carries 15 marks in total.*
- 4) *Figures to the right indicate full marks.*

PART - A

[3×15=45]

Q1) Explain the Place of suing and institution of suits under the Code of Civil Procedure, 1908.

Q2) Critically examine the new provisions added in C.P.C. by amendment w. e. f. 1-7-2002.

Q3) What are general and other rules of pleadings? When can court grant or refuse the amendment in pleading?

Q4) State the provisions regarding Reference, Revision and Review.

Q5) What is a Written statement? When can a set off and counterclaim, be pleaded?

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

Q6) What are contents of Judgement and decree?

Q7) State whether a judgement debtor can be arrested in execution of a decree?
Are there any limitations on the power to effect arrest?

Q8) State procedure of suits by or against Minor and Insane persons.

Q9) Who is an 'Indigent person'? How can he proceed for institution of suit?

PART - C

Q10) Write notes on. (any three)

[3×5=15]

- a) Appeal to High court from any decree or order
- b) Review
- c) Concept of limitation and salient features of the Limitation Act
- d) Computation of period of Limitation
- e) Adverse possession

Total No. of Questions : 10]

PE2059

[6561]-119

LL.B. - III

(Third Year of Three Year Law Course)

LC 0901 : CIVIL PROCEDURE CODE

(2017 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

[एकूण गुण : 80]

- सूचना :-
- 1) भाग-अ मधून कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहेत.
 - 2) भाग-ब मधून कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहेत.
 - 3) निर्देशानुसार प्रश्न क्र.10 चे उत्तर द्या, प्रश्न 10 साठी एकूण 15 गुण आहेत.
 - 4) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

भाग-अ

[3×15=45]

प्र.1) दिवाणी प्रक्रिया संहिता, 1908 अंतर्गत ज्या ठिकाणी दावा दाखल करण्याबद्दल व दावा दाखल करण्यासाठी च्या तरतुदी स्पष्ट करा.

प्र.2) C.P.C. दुरुस्तीद्वारे w. e. f. 1-7-2002 जोडलेल्या नवीन तरतुदींचे विश्लेषणात्मक परीक्षण करा.

प्र.3) याचिकांचे सामान्य आणि इतर नियम काय आहेत? कोर्ट दावा दुरुस्ती कधी मंजूर करू शकते किंवा नाकारू शकते?

प्र.4) निर्देश, पुनरावृत्ती आणि पुनरावलोकन यासंबंधीच्या तरतुदी सांगा.

प्र.5) लेखी जबाब म्हणजे काय? वजावट आणि प्रतिदावा केव्हा केला जाऊ शकतो?

प्र.6) निर्णय आणि डिक्ली अंतर्गत बाबी काय असतात?

प्र.7) ऋणको ला डिक्लीच्या अंमलबजावणीमध्ये अटक केली जाऊ शकते का ते सांगा? अटक करण्याच्या शक्तीवर काही मर्यादा आहेत का?

प्र.8) अल्पवयीन आणि वेड्या व्यक्तींद्वारे किंवा त्यांच्याविरुद्ध दिवाणी दाव्याची प्रक्रिया सांगा.

प्र.9) 'निर्धन व्यक्ती' कोण आहे? तो दावा कसा दाखल करू शकतो?

प्र.10) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[3×5=15]

- अ) कोणत्याही हुकूम किंवा आदेशासाठी उच्च न्यायालयात अपील
- ब) पुनरावलोकन
- क) मर्यादा कायद्याची संकल्पना आणि ठळक वैशिष्ट्ये
- ड) मर्यादेच्या कालावधीची गणना
- इ) प्रतिकूल ताबा

NOV 2025

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PE3208

[Total No. of Pages : 4

[6561-120

Third Year LL.B. (Three Year Law Course)
LC 0902 : INTERPRETATION OF STATUTES
(2017 Pattern) (Semester - V)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates :

- 1) *Answer any three questions from Part A. Each question carry 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part B. Each question carry 10 marks.*
- 3) *Answer question No. 10 from part C as directed. Question No 10 is for 15 marks.*

PART - A

[3×15=45]

- Q1)** Explain the interpretation of statutes affecting jurisdiction of courts.
- Q2)** Discuss the importance of External Aid in interpretation of statutes
- Q3)** Discuss the interpretation of Penal Statutes with the help of case laws
- Q4)** Explain the principle statutes must be read as a whole with decided cases laws
- Q5)** Explain briefly the various modes of interpretation of Constitution.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

- Q6)** Discuss Taxing statute is a strict statute with help of decided case Laws.
- Q7)** Explain the Golden Rule of interpretation with the help of decided case laws.
- Q8)** State and explain the classification of statutes
- Q9)** Explain remedial statutes are liberal statutes with the help of decided cases.

PART - C

Q10) Write a note on any THREE

[3×5=15]

- a) Private statutes
- b) Literal rule
- c) Nociter a socis
- d) Express and implied repeal
- e) International convention.

PE3208

[6561-120

Third Year LL.B. (Three Year Law Course)
LC 0902 : INTERPRETATION OF STATUTES
(2017 Pattern) (Semester - V)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहेत.
2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहेत.
3) निर्देशानुसार भाग-क मधील कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा. प्रश्न क्रमांक 10 हा 15 गुणांचा आहे.

भाग-अ

[3×15=45]

प्र.1) न्यायालयांच्या अधिकारक्षेत्रावर परिणाम करणाऱ्या कायद्याचा अर्थ स्पष्ट करा.

प्र.2) पुतळ्यांचा अर्थ लावताना बाह्य सहाय्याच्या महत्त्वाची चर्चा करा.

प्र.3) खटल्यातील कायद्यांच्या मदतीने दंडात्मक कायद्याच्या व्याख्याबद्दल चर्चा करा.

प्र.4) निर्णय झालेल्या प्रकरणांच्या कायद्यांसह तत्व कायदे संपूर्णपणे वाचले पाहिजेत हे स्पष्ट करा.

प्र.5) राज्यघटनेच्या अर्थाच्या विविध पद्धती थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्र.6) टेक्सिंग कायदा हा निर्णय घेतलेल्या केस कायद्यांच्या मदतीने कठोर कायदा आहे यावर चर्चा करा.

प्र.7) निर्णय घेतलेल्या केस कायद्यांच्या मदतीने स्पष्टीकरणाचा सुवर्ण नियम स्पष्ट करा.

प्र.8) कायद्यांचे वर्गीकरण सांगा आणि स्पष्ट करा.

प्र.9) निर्णय घेतलेल्या प्रकरणांच्या मदतीने उपचारात्मक कायदे हे उदारमतवादी कायदे आहेत हे स्पष्ट करा.

प्र.10) कोणत्याही तीनवर एक टीप लिहा.

[3×5=15]

- अ) खाजगी कायदे
- ब) शाब्दिक नियम
- क) Nociter a socis
- ड) व्यक्त आणि निहित निरसन
- इ) आंतरराष्ट्रीय अधिवेशन

Total No. of Questions : 10]

PE3209

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

[6561]-121

Third Year LL.B. (Three Year Law Course)

LC - 0903 : ENVIRONMENTAL LAW

(2017 Pattern) (Semester - V)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question in Part A carries 15 marks.
- 2) Answer any two questions from Part B. Each question in Part B carries marks.
- 3) Answer any three questions from Part C. Each question in Part C carries 5 marks.

PART - A

[3×15=45]

- Q1)** Explain the meaning, nature and scope of environmental law.
- Q2)** Enumerate the powers of central government to take measures to protect and improve the environment under the Environment Protection Act, 1986.
- Q3)** Describe various types of constitutional provisions for protections of environment.
- Q4)** Explain the functions of National Board and State Board for protection of wild life under the Wild Life (Protection) Act, 1972.
- Q5)** Define 'Biological Diversity', Discuss the Objects of the Biological Diversity Act, 2002 and state how far the Biological Diversity Act, 2002 has achieved the objects laid down in Convention on Biological Diversity (C.B.D.).

P.T.O.

4

PART - B

[2×10=20]

- Q6)** Explain the common law aspects of Environmental Law in case of Nuisance, Trespass and Negligence.
- Q7)** Explain the Precautionary and polluters pay principle with help of relevant case laws.
- Q8)** Explain the definition of forest and types of forest under Forest Act, 1927.
- Q9)** Discuss the environmental issues involved in Narmada Valley Project.

PART - C

Q10) Write a notes on any THREE

[3×5=15]

- a) Acid Rain
- b) Noise pollution
- c) National Green Tribunal (NGT)
- d) CRZ Notification
- e) Environmental Impact Assessment (EIA)

* * *

3A

NOV 2025

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PE-2060

[Total No. of Pages : 4

[6561]-123

T.Y. LL.B.

(Third Year of Three Year Law Course)

LO 0905 (A) : LAW ON EDUCATION

(2017 Pattern) (Semester - V)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part 'A'. Each question in part 'A' is for 15 Marks.
- 2) Answer any two questions from Part 'B'. Each question in part 'B' is for 10 Marks.
- 3) Answer any three questions from Part 'C'. Each question in part 'C' is for 05 marks.

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1) Write a note on the Powers and Functions of the University Grants Commission under the University Grants Commission Act, 1956
- Q2) The Constitution of India guaranteed the Right to Establish and Administer Educational Institutions of Minorities. Explain.
- Q3) Explain the Duties of Appropriate Govt., Local Authority and Parents as provided under The Right to Free and Compulsory Education Act, 2009
- Q4) Critically analyse The UGC Regulations on Curbing the Menace of Ragging in Higher Educational Institutions, 2009.
- Q5) Explain the Procedure of Investigation and taking Disciplinary Action under the Maharashtra Public Universities Act, 2016.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6) What are the roles and powers of Authorities of the Government of Maharashtra in Higher Education?
- Q7) What are the provisions relating to Grievances of Teachers and Employees under The Maharashtra Public Universities Act, 2016

P.T.O.

Q8) Elucidate the nature of Right to free and compulsory education as provided under The Right to Free and Compulsory Education Act, 2009

Q9) Explain the Offences by Companies under The Maharashtra Educational Institutions (Prohibition of Capitation Fee) Act, 1987.

PART - C

Q10) Write Short Note on any Three :

[3 × 5 = 15]

- a) Equality of Opportunity in Admission in Educational Institutions
- b) Role of Governor as Chancellor of Universities.
- c) Kinds of Universities
- d) Academic Responsibilities of Teacher
- e) University Ordinances relating to unfair means.

Total No. of Questions : 10]

PE-2060

[6561]-123

T.Y. LL.B.

(Third Year of Three Year Law Course)

LO 0905 (A) : LAW ON EDUCATION

(2017 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग 'अ' मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
- 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग 'ब' मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.
- 3) भाग - क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग 'क' मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) विद्यापीठ अनुदान आयोग कायदा, 1956 अंतर्गत विद्यापीठ अनुदान आयोगाचे अधिकार आणि कार्ये यावर एक टीप लिहा.
- प्रश्न 2) भारतीय राज्यघटनेने अल्पसंख्याकांच्या शैक्षणिक संस्थांची स्थापना आणि प्रशासन करण्याच्या अधिकाराची हमी दिली आहे. स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) मोफत आणि सक्तीच्या शिक्षणाचा अधिकार अधिनियम, 2009 अंतर्गत प्रदान केल्यानुसार योग्य सरकार, स्थानिक प्राधिकरण आणि पालकांची कर्तव्ये स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) उच्च शैक्षणिक संस्था, 2009 मध्ये रॅगिंगच्या धोक्याला आळा घालण्यासाठी UGC नियमांचे गंभीरपणे विश्लेषण करा.
- प्रश्न 5) महाराष्ट्र सार्वजनिक विद्यापीठ अधिनियम, 2016 अंतर्गत तपास आणि शिस्तभंगाची कारवाई करण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

भाग - ब

[2 × 10 = 20]

- प्रश्न 6) उच्च शिक्षणामध्ये महाराष्ट्र शासनाच्या प्राधिकरणांची भूमिका आणि अधिकार काय आहेत?
- प्रश्न 7) महाराष्ट्र सार्वजनिक विद्यापीठ अधिनियम, 2016 अंतर्गत शिक्षक आणि कर्मचाऱ्यांच्या तक्रारींबाबत काय तरतुदी आहेत.

- प्रश्न 8) मोफत आणि सक्तीच्या शिक्षणाचा अधिकार अधिनियम, 2009 अंतर्गत प्रदान केलेल्या मोफत आणि सक्तीच्या शिक्षणाच्या अधिकाराचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- प्रश्न 9) महाराष्ट्र शैक्षणिक संस्था (कंपिटेशन फी प्रतिबंध) अधिनियम, 1987 अंतर्गत कंपन्यांनी केलेले गुन्हे स्पष्ट करा.

भाग -- क

प्रश्न 10) कोणत्याही तीनवर लहान टीप लिहा.

[3 × 5 = 15]

- अ) शैक्षणिक संस्थांमधील प्रवेशाच्या संधीची समानता.
- ब) विद्यापीठांचे कुलपती म्हणून राज्यपालांची भूमिका.
- क) विद्यापीठांचे प्रकार.
- ड) शिक्षकांच्या शैक्षणिक जबाबदाऱ्या.
- इ) आयोग्य माध्यमांशी संबंधित विद्यापीठ अध्यादेश.

Total No. of Questions : 10]

PE-2063

[6561]-126

LL.B.

(Third Year of Three Year Law Course)

LO - 0908(D) : जमीन कायदे - I

(2017 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येक 15 गुणांसाठी.
 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येकी 10 गुणांसाठी.
 3) भाग क मधील तीन लहान नोट्स लिहा. प्रत्येकी 5 गुणांसाठी.

भाग - अ

खालील प्रश्नांची तपशीलवार उत्तरे द्या (कोणतेही तीन) :

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) महाराष्ट्र मालकी सदनिका अधिनियम, 1963 ची ठळक वैशिष्ट्ये कोणती आहेत. त्याचे प्राथमिक उद्दिष्ट काय आहे.
- प्रश्न 2) महाराष्ट्र वेश्म मालकी अधिनियम, 1970 मध्ये नमूद केल्यानुसार वेश्म मालकांच्या संघटनेचे अधिकार आणि कार्ये यांची चर्चा करा.
- प्रश्न 3) स्थावर संपदा (नियमन आणि विकास) अधिनियम, 2016 (RERA) च्या संदर्भात "प्रवर्तक" या शब्दाची थोडक्यात व्याख्या करा आणि कायद्याच्या अंतर्गत त्याच्या प्रमुख जबाबदाऱ्यांची रूपरेखा सांगा.
- प्रश्न 4) स्थावर संपदा (नियमन आणि विकास) अधिनियम, 2016 (RERA) अंतर्गत रियल इस्टेट एजंटच्या नोंदणीची प्रक्रिया स्पष्ट करा आणि नोंदणीशिवाय काम करणाऱ्या एजंट्सवर होणाऱ्या परिणामांची चर्चा करा.

भाग - ब

खालील प्रश्नांची तपशीलवार उत्तरे द्या (कोणतेही दोन) :

[2 × 10 = 20]

- प्रश्न 5) स्थावर संपदा (नियमन आणि विकास) अधिनियम, 2016 (RERA) अंतर्गत व संकेतस्थळावर प्रकाशनाची आवश्यकता स्पष्ट करा. संकेतस्थळावर कोणती माहिती प्रकाशित करणे आवश्यक आहे.
- प्रश्न 6) स्थावर संपदा (नियमन आणि विकास) अधिनियम, 2016 (RERA) अंतर्गत स्थावर संपदा अपिलेट ट्रिब्युनलची स्थापना आणि अधिकार क्षेत्रावर चर्चा करा. विवादांचे निराकरण करण्यासाठी त्याचे अधिकार आणि प्रक्रिया काय आहेत?
- प्रश्न 7) महाराष्ट्र प्रादेशिक आणि नगररचना अधिनियम, 1966 मध्ये नमूद केलेल्या नगर नियोजनाच्या उद्दिष्टांची चर्चा करा.
- प्रश्न 8) महाराष्ट्र भाडे नियंत्रण अधिनियम, 1999 अंतर्गत घरमालक भाड्याने दिलेल्या मालमत्तेचा ताबा कोणत्या आधारावर घेऊ शकतो याचे वर्णन करा.
- प्रश्न 9) महाराष्ट्र भाडे नियंत्रण अधिनियम, 1999 नुसार "सक्षम प्राधिकरण" या शब्दाची व्याख्या करा. भाडे नियंत्रण आणि भाडेकरू प्रकरणांच्या संदर्भात त्याची भूमिका काय आहे?

भाग - क

प्रश्न 10) लहान टिपा लिहा (कोणत्याही तीन) :

[3 × 5 = 15]

- अ) महाराष्ट्र भाडे नियंत्रण अधिनियम, 1999 अंतर्गत पेइंग गेस्ट
- ब) स्थावर संपदा (नियमन आणि विकास) कायदा, 2016 अंतर्गत प्रारंभ प्रमाणपत्र आणि भोगवटा प्रमाणपत्र
- क) महाराष्ट्र वेश्म मालकी अधिनियम, 1963 अंतर्गत आवश्यक पुरवठा आणि सेवा
- ड) वेश्म मालकी आणि सहकारी गृहनिर्माण संस्थेमध्ये सदसिकां असणे यातील फरक
- इ) विकास आराखडा

ॐ ॐ ॐ